

# Besættelsestiden i erindring

*Af Jørgen Dieckmann Rasmussen*

Den 9. april i år var det 50 år siden, tyskerne besatte Danmark. Det er en mærkedag i dansk historie, ikke noget at fejre, men noget at minde. Med den tyske besættelse blev Danmark nemlig inddraget i 2. Verdenskrig, og der kom til at gå mere end fem år, før der blev fred igen.

På en måde kom 2. Verdenskrig, og herunder den tyske besættelse af Danmark, som en forventelig afslutning på et tiår med økonomisk krise og store sociale og politiske spændinger, i Danmark såvel som i udlandet.

2. Verdenskrig er på en gang nær og samtidig fjern. Mange danskere husker stadig krigen, fordi de selv har oplevet den. Der er imidlertid også mange, som perioden slet ikke siger noget. De har samme forhold til 2. Verdenskrig, som de fleste af den ældre generation har til 1. Verdenskrig: det er historie, noget man læser om og som man i bedste fald husker ved årstal og markante begivenheder.

Der er dog god grund til fortsat at interessere sig for 2. Verdenskrig og være vidende om, hvad der hændte. Nazismen blev ikke udryddet. Det vidner de ny-nazistiske strømninger om. Anti-semitismen lever også fortsat. Viden om 2. Verdenskrig og dens efterspil er endvidere en forudsætning for at forstå udviklingen i Østeuropa i det sidste års tid og foreningen af Tyskland. Sådan kan man fortsætte.

Takket være en omfattende historisk forskning i Danmark er mange forskellige sider af besættelsestidens historie blevet undersøgt og belyst. Det er f.eks. blevet til adskillige disputater om emnet.

Det er dog næppe denne form for litteratur, de fleste nysgerrige læsere umiddelbart vil kaste sig over. Der er erindringer langt bedre,

fordi de med udgangspunkt i enkelte menneskers oplevelser tegner et billede, det er lettere at identificere sig med.

Også for historikerne er erindringerne om besættelsen vigtig, for periodens historie set på individ-plan findes i ligeså mange versioner, som der var mennesker dengang. Så forskellige var oplevelserne, selv i et så forholdsvis lille land som Danmark.

Det er derfor vigtigt, at de, der endnu erindrer besættelsestiden, går i gang med at få oplysningerne bevaret for eftertiden. Har man let ved at skrive, kan man begynde at skrive ned, hvad man husker. Har man svært ved at skrive, kan man indtale sine erindringer på bånd.

Næste skridt er at sørge for, at båndet eller manuskriptet kommer videre end skrivebordskuffen, for selv om det sikkert ligger godt dér, kommer det på langt sigt kun en forholdsvis snæver, privat personkreds til glæde og gavn.

Det bør imidlertid også komme ud til en større kreds. I den forbindelse kan det anbefales at henvende sig til det stedlige lokalhistoriske arkiv med sit bånd eller sit manuskript, for erindringer interesserer flere end blot familien.

Ella Hansens erindring om besættelsestiden i Skads, som følger umiddelbart herefter, er et glimrende eksempel herpå. Hun har skrevet beretningen til sine børn, så de kunne forstå den tid, de var kommet til verden i. I slutningen af marts 1990 viste hun mig sit manuskript, og jeg syntes, det fortjente at komme ud til en større kreds - til oplysning såvel som inspiration. Det gengives herefter med Ella Hansens tilladelse.

Jørgen Dieckmann Rasmussen, f. 1954, cand.mag., leder af Esbjerg Byhistoriske Arkiv.